

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาความร่วมมือ และปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส เพื่อป้องกันการถ่ายทอดจากแม่สู่ลูกของหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อโรคเอดส์ในจังหวัดลำปาง ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์หญิงหลังคลอดที่ติดเชื้อเอดส์จากโรงพยาบาลลำปางและในโรงพยาบาลชุมชน 11 แห่งในจังหวัดลำปาง ในเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2542 จำนวน 94 ราย โดย 87 ราย ได้เข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส คิดเป็นร้อยละ 92.5 และ 7 ราย ไม่ได้เข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส คิดเป็น ร้อยละ 7.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอเป็น 6 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากร เศรษฐกิจ สังคม
- ส่วนที่ 2 การรับบริการจากสถานพยาบาลของรัฐ
- ส่วนที่ 3 ลักษณะของหญิงที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส
- ส่วนที่ 4 ลักษณะของหญิงที่เข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส
- ส่วนที่ 5 ความรู้ ความเข้าใจ การรับประทานยาต้านไวรัส
- ส่วนที่ 6 การเปรียบเทียบลักษณะทั่วไประหว่างหญิงหลังคลอดที่ให้ความร่วมมือดี และหญิงหลังคลอดที่ให้ความร่วมมือไม่ดีในการใช้ยาต้านไวรัส
- ส่วนที่ 7 วิเคราะห์ลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือในการรักษาด้วยยาต้านไวรัส ด้วยค่าความเสี่ยงสัมพัทธ์

ส่วนที่ 1 ลักษณะด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

อายุ กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี ร้อยละ 67 อายุเฉลี่ย 25.4 ปี (SD. = 5.2 ปี)

สถานภาพสมรส กลุ่มตัวอย่างอยู่กินกับสามี ร้อยละ 75.5 ที่เหลือแยกกันอยู่ ร้อยละ 12.8 หม้ายและหย่า ร้อยละ 7.4 และ 4.3 ตามลำดับ

อาชีพปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพแม่บ้าน ร้อยละ 59.6 รองลงมาได้แก่ อาชีพรับจ้างและเกษตรกร ร้อยละ 19.1 และ 18.1 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 71.3 มีความรู้ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 18.1 ผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 9.6 และมีความรู้ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 1.1

รายได้เฉลี่ยของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ 3,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 57.3 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 1,000 - 2,999 บาท ร้อยละ 35.4 รายได้เฉลี่ย 3,193.9 บาท/เดือน (SD. = 2,068.4 บาท) รายได้ต่ำสุด 100 บาท รายได้สูงสุด 9,900 บาท

ระยะทางจากบ้านถึงโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างมีระยะทางจากบ้าน ถึงโรงพยาบาลน้อยกว่า 10 กิโลเมตร ร้อยละ 56.4 รองลงมา ระยะทาง 11 - 20 กิโลเมตร ร้อยละ 35.1 ระยะทาง 21 - 30 กิโลเมตร ร้อยละ 43 ที่เหลือระยะทาง 31 - 40 กิโลเมตร ร้อยละ 2.1 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ระยะทาง 41 - 50 กิโลเมตร ระยะทางต่ำสุด 1 กิโลเมตร ระยะทางสูงสุด 50 กิโลเมตร ระยะทางเฉลี่ย 11.8 กิโลเมตร (SD. = 9.3 กิโลเมตร)

เวลาที่ใช้ในการเดินทางมาโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการเดินทางมาโรงพยาบาลน้อยกว่า 30 นาที ร้อยละ 88.3 และใช้เวลาในการเดินทางมาโรงพยาบาล 30 นาที - 1 ชั่วโมง ร้อยละ 11.7 เวลาต่ำสุด 5 นาที เวลาสูงสุด 60 นาที เวลาเฉลี่ย 20.7 นาที (SD. = 14.3 นาที)

ภูมิลำเนา กลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมืองลำปาง ร้อยละ 11.7 อำเภออื่นๆ ในจังหวัดลำปาง ร้อยละ 88.3 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะ	จำนวน (n = 94)	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 21	10	10.6
21 - 25	31	33.0
26 - 30	32	34.0
31 และมากกว่า	21	22.3
อายุเฉลี่ย, SD.	25.4	5.2
สถานภาพสมรส		
อยู่กินกับสามี	71	75.5
แยกกันอยู่	12	12.8
หม้าย	7	7.4
หย่า	4	4.3
อาชีพปัจจุบัน		
แม่บ้าน	56	59.5
รับจ้างทั่วไป	18	19.1
เกษตรกร	17	18.1
ค้าขายและอื่นๆ	3	3.2
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	9	9.6
ประถมศึกษา	67	71.2
มัธยมศึกษา	17	18.1
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	1	1.1
รายได้เฉลี่ยของครอบครัว (บาทต่อเดือน) (n = 82)		
ต่ำกว่า 1,000	6	7.3
1,000 - 1,999	14	17.1
2,000 - 2,999	15	18.3
3,000 และมากกว่า	47	57.3
รายได้เฉลี่ย, SD.	3,193.9	2,068.4

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน (n = 94)	ร้อยละ
ระยะทางจากบ้านถึงโรงพยาบาล (กิโลเมตร)		
ต่ำกว่า 11	53	56.4
11 - 20	33	35.1
21 - 30	4	4.3
31 - 40	2	2.1
41 - 50	2	2.1
ระยะทางเฉลี่ย, SD.	11.8	9.3
เวลาที่ใช้ในการเดินทางมาโรงพยาบาล		
น้อยกว่า 30 นาที	83	88.3
30 นาที - 1 ชั่วโมง	11	11.7
เวลาที่ใช้เฉลี่ย, SD.	20.7	14.3
ภูมิลำเนา		
อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	11	11.7
อำเภออื่นๆ ในจังหวัดลำปาง	83	88.3

จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์ กลุ่มตัวอย่างตั้งครรภ์จำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 40.4 รองลงมาตั้งครรภ์จำนวน 2 ครั้ง 3 ครั้ง 4 ครั้งและ 5 ครั้ง ร้อยละ 34.0 19.1 5.3 และ 1.1 ตามลำดับ จำนวนตั้งครรภ์เฉลี่ย 1.9 ครั้ง (SD. = 0.9 ครั้ง)

จำนวนครั้งที่เคยผ่านการคลอด กลุ่มตัวอย่างเคยผ่านการคลอด 1 ครั้งร้อยละ 53.2 รองลงมาเคยผ่านการคลอด 2 ครั้งและ 3 ครั้ง ร้อยละ 36.2 และร้อยละ 10.6 ตามลำดับ จำนวนเคยผ่านการคลอดเฉลี่ย 1.5 ครั้ง (SD. = 0.6 ครั้ง)

อายุครรภ์เมื่อทราบว่าติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่างมีอายุครรภ์เฉลี่ย 4.2 เดือน (SD. = 1.5 เดือน) อายุครรภ์ต่ำสุด 2 เดือน อายุครรภ์สูงสุด 8 เดือน

การตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่างเคยตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวี ร้อยละ 51.1 และไม่เคยตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีร้อยละ 48.9

จำนวนครั้งที่ตรวจ (ในผู้ที่เคยตรวจ) กลุ่มตัวอย่างเคยตรวจจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 54.2 รองลงมาจำนวน 2 ครั้ง 3 ครั้ง ร้อยละ 20.8 และ 16.7 ตามลำดับ ที่เหลือ 4 ครั้ง ร้อยละ 4.2 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่เคยตรวจ 5 ครั้ง จำนวนครั้งที่ตรวจเฉลี่ย 1.8 ครั้ง (SD. = 1.1 ครั้ง)

การวางแผนตั้งครรภ์ครั้งหลังสุด กลุ่มตัวอย่างได้วางแผนการตั้งครรภ์ ร้อยละ 68.1 และไม่ได้วางแผนการตั้งครรภ์ ร้อยละ 31.9

การทราบว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวีก่อนตั้งครรภ์ครั้งหลังสุด กลุ่มตัวอย่างไม่ทราบว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวีมาก่อนการตั้งครรภ์ ร้อยละ 88.3 และทราบว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวีมาก่อนการตั้งครรภ์ ร้อยละ 11.7

ระยะเวลาที่ทราบว่าติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่างระยะเวลาที่ทราบว่าติดเชื้อเอชไอวีเฉลี่ย 3.9 ปี (SD. = 1.8 ปี) ระยะเวลาต่ำสุด 2 ปี ระยะเวลาสูงสุด 7 ปี

ประวัติการเจ็บป่วย กลุ่มตัวอย่างไม่มีประวัติการเจ็บป่วย ร้อยละ 75.5 รองลงมาโรคอื่นๆ ทวีปและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์คิดเป็น ร้อยละ 19.1 และ 5.3 ตามลำดับ

อายุครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกในการตั้งครรภ์ครั้งหลังสุด กลุ่มตัวอย่างมีอายุครรภ์เฉลี่ย 3.7 เดือน (SD. = 1.5 เดือน) อายุครรภ์ต่ำสุด 1 เดือน อายุครรภ์สูงสุด 8 เดือน

การคิดตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีเมื่อทราบว่าตั้งครรภ์ กลุ่มตัวอย่างเคยคิดตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีเมื่อทราบว่าตั้งครรภ์ ร้อยละ 56.4 และไม่เคยคิดตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีเมื่อทราบว่าตั้งครรภ์ ร้อยละ 43.6

ในครอบครัวและชุมชนมีคนที่ทราบว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่างมีคนในครอบครัวและชุมชนที่ทราบว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวี ร้อยละ 76.6 ไม่มีคนในครอบครัวและชุมชนที่ทราบว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวี ร้อยละ 22.3 และไม่ทราบหรือไม่แน่ใจว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวี ร้อยละ 1.1 (ตารางที่ 2)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ตารางที่ 2 ประวัติการตั้งครรภ์ และการติดเชื้อเอชไอวี

ประวัติ	จำนวน (n = 94)	ร้อยละ
จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์		
ครรภ์ที่ 1	38	40.4
ครรภ์ที่ 2	32	34.0
ครรภ์ที่ 3	18	19.1
ครรภ์ที่ 4	5	5.3
ครรภ์ที่ 5	1	1.1
จำนวนครั้งเฉลี่ย, SD.	1.93	0.95
จำนวนครั้งที่เคยผ่านการคลอด		
1 ครั้ง	50	53.2
2 ครั้ง	34	36.2
3 ครั้ง	10	10.6
จำนวนครั้งเฉลี่ย, SD.	1.57	0.68
อายุครรภ์เมื่อทราบว่าติดเชื้อเอชไอวี (เดือน) (n = 93)		
อายุครรภ์เฉลี่ย, SD.	4.2	1.5
การตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวี		
เคย	48	51.1
ไม่เคย	46	48.9
จำนวนครั้งที่ตรวจ (ในผู้ที่เคยตรวจ) (n = 48)		
1 ครั้ง	26	54.2
2 ครั้ง	10	20.8
3 ครั้ง	8	16.7
4 ครั้ง	2	4.2
5 ครั้ง	2	4.2
จำนวนครั้งเฉลี่ย, SD.	1.83	1.12
การวางแผนตั้งครรภ์ครั้งสุดท้าย		
วางแผนล่วงหน้า	64	68.1
ไม่ได้วางแผนล่วงหน้า	30	31.9

ตารางที่ 2 ประวัติการตั้งครรภ์ และการติดเชื้อเอชไอวี (ต่อ)

ประวัติ	จำนวน	ร้อยละ
การทราบว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวีก่อนตั้งครรภ์ครั้งสุดท้าย		
ไม่ทราบ	83	88.3
ทราบ	11	11.7
ระยะเวลาที่ทราบว่าติดเชื้อเอชไอวี (ปี) (n = 11)		
ระยะเวลาเฉลี่ย, SD.	3.91	1.81
ประวัติเจ็บป่วยส่วนตัว		
ไม่มี	71	75.5
โรคอื่นๆ ทั่วไป	18	19.1
โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	5	5.3
อายุครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกในการตั้งครรภ์ครั้งสุดท้าย (เดือน)		
อายุครรภ์เฉลี่ย, SD.	3.76	1.55
การคิดตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีเมื่อทราบว่าตั้งครรภ์		
เคยคิด	53	56.4
ไม่เคยคิด	41	43.6
ในครอบครัวและชุมชนมีคน que ทราบว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวี		
มี	72	76.6
ไม่มี	21	22.3
ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	1	1.1

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไม่รวมค่ายา กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 96.8 เสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าพาหนะเดินทาง จ่ายเป็นเงินต่ำกว่า 50 บาท และจ่าย 51 - 100 บาท ร้อยละ 3.2 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 25.5 บาท (SD. = 13.5)

ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการมาฝากครรภ์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 79.8 ไม่มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการมาฝากครรภ์ และมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการมาฝากครรภ์เพียงร้อยละ 20.2 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าใช้จ่ายในการมาฝากครรภ์

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไม่รวมค่ายา (บาทต่อครั้ง)	(n = 94)	
ต่ำกว่า 51	91	96.8
51 - 100	3	3.2
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย , SD	25.5	13.5
ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการมาฝากครรภ์		
มี	19	20.2
ไม่มี	75	79.8

การมีหลักประกันด้านสุขภาพ กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 62.8 มีบัตรประกันสุขภาพ รองลงมา มีบัตรสวัสดิการประชาชนด้านรักษาพยาบาล ไม่มีหลักประกันสุขภาพใดๆ และบัตรประกันสังคม ร้อยละ 22.3 12.8 และ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

การได้รับความช่วยเหลือจากโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้รับนมผงในการเลี้ยงดูบุตร

การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 89.4 ไม่เคยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีเพียง ร้อยละ 10.6 ที่เคยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ

ความช่วยเหลือที่เคยได้รับ (ในผู้ที่ได้รับ) กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 60 ได้รับการช่วยเหลือด้านเงินและสิ่งของ ด้านกำลังใจและคำครองชีพ ร้อยละ 30.0 และ 10.0 ตามลำดับ

การแก้ปัญหาเมื่อมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 42.6 ปริญญาตรี รองลงมาไม่ปริญญาใครเก็บไว้คนเดียว ร้อยละ 30.9 ปริญญาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ปริญญาตรีพี่น้องในครอบครัวและไม่เคยกังวลเลย ร้อยละ 8.5 7.4 และ 10.6 ตามลำดับ

เมื่อมีปัญหาการเจ็บป่วยเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวี บุคคลที่จะให้การช่วยเหลือดีที่สุด กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 82.8 จะอาศัยบุคคลในครอบครัว รองลงมาจะอาศัยบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ร้อยละ 14.0 และจะอาศัยเพื่อนรวมทั้งคนรู้จักใกล้ชิด ร้อยละ 3.2 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 หลักประกันด้านสุขภาพและความช่วยเหลือที่ได้รับ

ลักษณะ	จำนวน (n = 94)	ร้อยละ
การมีหลักประกันด้านสุขภาพ		
บัตรประกันสุขภาพ	59	62.8
บัตรสวัสดิการประชาชนด้านรักษาพยาบาล	21	22.3
บัตรประกันสังคม	2	2.1
ไม่มีหลักประกันสุขภาพใดๆ	12	12.8
การได้รับความช่วยเหลือจากโรงพยาบาล		
นมผง	94	100.0
การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง		
เคยได้รับ	10	10.6
ไม่เคยได้รับ	84	89.4
ความช่วยเหลือที่เคยได้รับ (ในผู้ที่ได้รับ) (n = 10)		
เงินและสิ่งของ	6	60.0
กำลังใจ	3	30.0
ค่าครองชีพ	1	10.0
การแก้ปัญหาเมื่อมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์		
ปรึกษาสามี	40	42.6
ไม่ปรึกษาใคร เก็บไว้คนเดียว	29	30.9
ปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	8	8.5
ปรึกษาญาติพี่น้องในครอบครัว	7	7.4
ไม่เคยกังวลใจเลย	10	10.6
เมื่อมีปัญหาการเจ็บป่วยเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ บุคคลที่จะให้การช่วยเหลือที่ดีที่สุด (n = 93)		
บุคคลในครอบครัว	77	82.8
บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข	13	14.0
เพื่อนและคนรู้จักใกล้ชิด	3	3.2

การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ของภรรยา สามีของกลุ่มตัวอย่างทราบและยอมรับการติดเชื้อเอดส์ของภรรยา ร้อยละ 75.5 ไม่ทราบ ร้อยละ 23.4 และทราบแต่ไม่ยอมรับว่าติดเชื้อเอดส์ ร้อยละ 1.1

การแสดงออกของสามีต่อการรับทราบการติดเชื้อเอดส์ของภรรยา (เฉพาะกรณีสามีเสียชีวิต) กลุ่มตัวอย่างรับกำลังใจจากสามี ร้อยละ 88.4 ไม่ได้รับกำลังใจจากสามี ร้อยละ 7.2 และสามีแสดงออกลักษณะเฉยๆ ร้อยละ 4.3

การตรวจหาการติดเชื้อเอดส์ของสามีคนปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างไม่เคยตรวจหาการติดเชื้อเอดส์มาก่อน ร้อยละ 50.0 เคยตรวจหาการติดเชื้อเอดส์มาแล้ว ร้อยละ 43.6 และไม่ทราบ หรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 6.4

การติดเชื้อเอดส์ในสามีคนปัจจุบันจากผลการตรวจเลือด กลุ่มตัวอย่างไม่ทราบผลการตรวจเลือดของสามี ร้อยละ 71.3 ทราบว่าสามีติดเชื้อเอดส์ ร้อยละ 24.5 และทราบว่ามีไม่ติดเชื้อเอดส์ ร้อยละ 4.3 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ความร่วมมือและสนับสนุนจากสามี

ลักษณะ	จำนวน (n = 94)	ร้อยละ
การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการติดเชื้อเอ็ดส์ของภรรยา		
ทราบและยอมรับ	71	75.5
ทราบแต่ไม่ยอมรับว่าติดเชื้อเอ็ดส์	1	1.1
ไม่ทราบ	22	23.4
การแสดงออกของสามีต่อการรับทราบการติดเชื้อเอ็ดส์ (เฉพาะกรณีสามีมีชีวิต) (n = 69)		
ให้กำลังใจ	61	88.4
ไม่ให้กำลังใจ	5	7.2
เฉยๆ	3	4.3
การตรวจหาการติดเชื้อเอ็ดส์ของสามีคนปัจจุบัน		
เคย	41	43.6
ไม่เคย	47	50.0
ไม่ทราบ / ไม่แน่ใจ	6	6.4
การติดเชื้อเอ็ดส์ในสามีคนปัจจุบันจากผลการตรวจเลือด		
ติดเชื้อ	23	24.5
ไม่ติดเชื้อ	4	4.3
ไม่ทราบว่าติดเชื้อหรือไม่	67	71.3

ส่วนที่ 2 การรับบริการจากสถานพยาบาลของรัฐ

ความเชื่อถือประสิทธิภาพการให้บริการก่อนมาฝากครรภ์ กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือในประสิทธิภาพการให้บริการก่อนมาฝากครรภ์ในระดับสูง ร้อยละ 61.7 มีความเชื่อถือในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.1 และมีเพียง ร้อยละ 3.2 ที่มีความเชื่อถืออยู่ในระดับต่ำ

ความพึงพอใจในบริการของโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความพึงพอใจในบริการของโรงพยาบาล

เวลาที่ใช้ในการมารับบริการแต่ละครั้ง กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการมารับบริการแต่ละครั้งต่ำกว่า 1 ชั่วโมง ร้อยละ 52.2 ใช้เวลา 1 - 2 ชั่วโมง และ 2 - 3 ชั่วโมง ร้อยละ 22.8 และ 23.9 ตามลำดับ และมีเพียง ร้อยละ 1.1 เท่านั้น ที่ใช้เวลาในการมารับบริการมากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไป เวลาเฉลี่ย 1.51 ชั่วโมง

การรับทราบเกี่ยวกับการให้บริการใช้ยาต้านไวรัสในโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างไม่ทราบเกี่ยวกับการให้บริการใช้ยาต้านไวรัสในโรงพยาบาลมาก่อน ร้อยละ 76.6 ทราบ ร้อยละ 23.4

ความสะดวกต่อการมารับยาด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างสะดวกต่อการมารับยาด้วยตนเอง ร้อยละ 95.6 ไม่สะดวก ร้อยละ 4.4 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ความเชื่อถือ ความพึงพอใจและความสะดวกในการรับบริการจากสถานพยาบาล

ลักษณะ	จำนวน (n = 94)	ร้อยละ
มีความเชื่อถือในประสิทธิภาพการให้บริการก่อนมาฝากครรภ์		
สูง	58	61.7
ปานกลาง	33	35.1
ต่ำ	3	3.2
ความพึงพอใจในบริการของโรงพยาบาล		
พึงพอใจ	94	100.0
เวลาที่ใช้ในการมารับบริการแต่ละครั้ง (ชั่วโมง) (n = 92)		
< 1	48	52.2
1 - 2	21	22.8
2 - 3	22	23.9
> 3	1	1.1
เวลาเฉลี่ย, SD	1.51	0.98
การทราบเกี่ยวกับการให้บริการใช้ยาต้านไวรัสในโรงพยาบาล		
ทราบ	22	23.4
ไม่ทราบ	72	76.6
ความสะดวกต่อการมารับยาด้วยตนเอง (n = 91)		
สะดวก	87	95.6
ไม่สะดวก	4	4.4

ส่วนที่ 3 ลักษณะของหญิงที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส

หญิงตั้งครรภ์ที่เข้าข่ายได้รับยาต้านไวรัสจำนวน 94 คน มี 87 คน ที่เข้าร่วมโครงการจริง มี 7 คน ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ สาเหตุเนื่องจากคลอดก่อนกำหนด ไม่มาฝากครรภ์หลังจากทราบผลเลือด ผลการตรวจเลือด hematocrit ต่ำ และผลการตรวจเลือด false negative หญิงทั้ง 7 รายนี้ มีความเข้าใจ ความต้องการ และความพอใจต่อการบริการของโรงพยาบาลดังนี้

ความต้องการในการรักษาความลับเมื่อติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่ต้องการรักษาเป็นความลับ

ความคิดว่าการติดเชื้อเอชไอวีเป็นเรื่องที่ควรเปิดเผยกับสามีและญาติพี่น้อง กลุ่มตัวอย่างคิดว่าใช่ ร้อยละ 71.4 และไม่ใช่ ร้อยละ 28.6

ความพอใจต่อการได้รับคำปรึกษาก่อนเจาะเลือดเพื่อตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่างพอใจการได้รับคำปรึกษาก่อนเจาะเลือด ร้อยละ 85.7 และไม่พอใจ ร้อยละ 14.3

ความเข้าใจต่อการให้คำปรึกษาก่อนเจาะเลือดจากเจ้าหน้าที่ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเข้าใจการให้คำปรึกษาก่อนเจาะเลือด

ความพอใจต่อการได้รับคำปรึกษาหลังจากทราบว่าเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่างพอใจการได้รับคำปรึกษาหลังจากทราบว่าเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี ร้อยละ 85.7 ไม่พอใจ ร้อยละ 14.3

ความพอใจต่อการอธิบายและการให้กำลังใจจากเจ้าหน้าที่ภายหลังทราบว่าติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 85.7 พอใจการอธิบายและให้กำลังใจภายหลังทราบว่าติดเชื้อเอชไอวี และไม่พอใจ ร้อยละ 14.3

เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส กลุ่มตัวอย่างคลอดก่อนกำหนด ร้อยละ 42.9 ไม่มาฝากครรภ์หลังจากทราบผลเลือด ร้อยละ 28.6 และ ร้อยละ 14.3 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ผลการตรวจเลือดพบว่าเป็น false negative (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ลักษณะที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส

ลักษณะ	จำนวน (n = 7)	ร้อยละ
ความต้องการในการรักษาความลับเมื่อติดเชื้อเอชไอวี		
ไม่ต้องการ	7	100.0
ความคิดว่าการติดเชื้อเอชไอวีเป็นเรื่องที่ควรเปิดเผยกับสามีและญาติพี่น้อง		
ใช่	5	71.4
ไม่ใช่	2	28.6
ความพอใจต่อการได้รับคำปรึกษาก่อนเจาะเลือดเพื่อตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวี		
พอใจ	6	85.7
ไม่พอใจ	1	14.3
ความเข้าใจต่อการให้คำปรึกษาก่อนเจาะเลือดจากเจ้าหน้าที่		
เข้าใจ	7	100.0
ความพอใจต่อการได้รับคำปรึกษาหลังจากทราบว่าติดเชื้อเอชไอวี		
พอใจ	6	85.7
ไม่พอใจ	1	14.3
ความพอใจต่อการอธิบายและให้กำลังใจจากเจ้าหน้าที่ภายหลังจากทราบว่าติดเชื้อเอชไอวี		
พอใจ	6	85.7
ไม่พอใจ	1	14.3
เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส		
คลอดก่อนกำหนด	3	42.8
ไม่มาฝากครรภ์หลังจากทราบผลเลือด	2	28.6
ผลการตรวจพบ hematocrit ต่ำ	1	14.3
ผลการตรวจเลือดพบ false negative	1	14.3

ส่วนที่ 4 ลักษณะของหญิงที่เข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส

เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่าเพื่อป้องกันไม่ให้ลูกติดเชื้อเอชไอวีจากแม่ ร้อยละ 60.9 เพื่อลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่และแม่อายุยืนยาว ร้อยละ 20.7 เจ้าหน้าที่ชักชวน ร้อยละ 16.1 เพื่อไม่ให้เชื้อเอชไอวีในร่างกายแม่เพิ่มขึ้น และแม่แข็งแรงดี ร้อยละ 1.1 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าเพื่อจะได้นมผงในการเลี้ยงลูกฟรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส กลุ่มตัวอย่างตอบว่าโอกาสที่ลูกติดเชื้อเอชไอวีจากแม่น้อยลง ร้อยละ 50.6 ลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่และเชื้อเอชไอวีในร่างกายแม่ไม่เพิ่มขึ้นอีก ร้อยละ 32.2 สุขภาพแม่แข็งแรงดี ร้อยละ 8.0 ยังบอกไม่ได้เพราะลูกอายุยังไม่ครบ 18 เดือน ร้อยละ 4.6 มีที่ปรึกษาด้านสุขภาพ ร้อยละ 2.3 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าไม่ทราบ

ความต้องการให้มีบริการต่อเนื่องเมื่อโครงการสิ้นสุดลง กลุ่มตัวอย่างตอบว่าไม่ต้องการ ร้อยละ 50.6 ต้องการนมผงในการเลี้ยงบุตร ร้อยละ 18.4 การดูแลจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ร้อยละ 9.2 รับประทานยาต้านไวรัสต่ออีก ร้อยละ 6.9 ทุนช่วยเหลือการศึกษาบุตร ร้อยละ 5.7 ด้านฝึกออาชีพ ร้อยละ 3.4 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าแล้วแต่จะอนุเคราะห์ ที่เหลือควรจะมีแพทย์เพิ่มในโรงพยาบาลอีก 1 คน ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าการได้รับคำปรึกษาแนะนำจากเจ้าหน้าที่ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 เหตุผล ประโยชน์ และความต้องการในการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส

ลักษณะ	จำนวน (n = 87)	ร้อยละ
เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส		
ป้องกันไม่ให้ลูกติดเชื้อเอ็ดส์จากแม่	53	60.9
เพื่อลูกไม่ติดเชื้อเอ็ดส์จากแม่และแม่อายุยืน	18	20.7
เจ้าหน้าที่ชักชวน	14	16.1
เพื่อไม่ให้เชื้อเอ็ดส์ในร่างกายแม่เพิ่มขึ้นอีก	1	1.1
และแม่แข็งแรงดี		
เพื่อจะได้นมผงในการเลี้ยงลูกฟรี	1	1.1
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส		
โอกาสที่ลูกติดเชื้อเอ็ดส์จากแม่มีน้อยลง	44	50.6
ลูกไม่ติดเชื้อเอ็ดส์จากแม่และเชื้อเอ็ดส์ในร่างกายแม่ไม่เพิ่มขึ้นอีก	28	32.2
สุขภาพแม่แข็งแรงดี	7	8.0
ยังบอกไม่ได้เพราะลูกอายุยังไม่ครบ 18 เดือน	4	4.6
มีที่ปรึกษาด้านสุขภาพ	2	2.3
ไม่ทราบ	2	2.3
ความต้องการให้มีบริการต่อเนื่องเมื่อโครงการสิ้นสุดลง		
ไม่ต้องการ	44	50.6
นมผงในการเลี้ยงลูก	16	18.4
การดูแลจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล	8	9.2
รับประทานยาต้านไวรัสต่ออีก	6	6.9
ทุนช่วยเหลือการศึกษาบุตร	5	5.7
ด้านฝึกอาชีพ	3	3.4
แล้วแต่จะอนุเคราะห์	3	3.4
ควรมีแพทย์เพิ่มในโรงพยาบาลอีก 1 คน	1	1.1
การได้รับคำปรึกษาแนะนำจากเจ้าหน้าที่	1	1.1

การตัดสินใจรับประทานยาต้านไวรัส กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจด้วยตนเอง ร้อยละ 94.3 เจ้าหน้าที่และตนเองตัดสินใจร่วมกัน ร้อยละ 3.4 และที่เหลือเจ้าหน้าที่ตัดสินใจให้ ร้อยละ 2.3

การรับประทานยาต้านไวรัสในแต่ละสัปดาห์ช่วงฝากครรภ์ กลุ่มตัวอย่าง รับประทานยาทุกวัน ร้อยละ 97.7 และไม่ครบทุกวัน ร้อยละ 2.3

การแบ่งยาต้านไวรัสให้ผู้อื่นรับประทาน กลุ่มตัวอย่างไม่แบ่งให้ใคร ร้อยละ 96.6 และได้แบ่งให้สามีรับประทาน ร้อยละ 3.4

การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัสของหญิงหลังคลอด กลุ่มตัวอย่างสามีทราบเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัส ร้อยละ 67.8 และไม่ทราบ ร้อยละ 32.2

การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัสของบุตร กลุ่มตัวอย่างสามีทราบเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัสของบุตร ร้อยละ 67.8 และไม่ทราบ ร้อยละ 32.2

เหตุผลที่ทำให้ไม่สามารถรับประทานยาต้านไวรัสครบในแต่ละวัน กลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหา ร้อยละ 82.8 ลืมรับประทานยา ร้อยละ 4.6 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่มีอาการข้างเคียงจากยา บ้านไกล ไม่มียานพาหนะมารับยาต่อ ร้อยละ 2.3 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ยาหมดก่อนนัด เนื่องจากติดวันหยุดและที่เหลือได้รับยา 1 วันก่อนคลอด ร้อยละ 1.1 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับได้รับยา 4 วันก่อนคลอดและเข้าใจว่าเจ้าหน้าที่แนะนำให้รับประทานวันเว้นวัน

การรับประทานยาต้านไวรัสในระหว่างปวดท้องคลอด กลุ่มตัวอย่างได้รับครบขนาด ร้อยละ 92.6 และได้รับไม่ครบขนาดรวมทั้งไม่ได้รับ ร้อยละ 7.4

การได้รับยาต้านไวรัสในทารกหลังคลอด กลุ่มตัวอย่างได้รับยาครบ 7 วัน ร้อยละ 73.6 ได้รับมากกว่า 7 วันขึ้นไป ร้อยละ 14.3 ได้รับน้อยกว่า 7 วัน ร้อยละ 6.6 และไม่ได้รับเลย ร้อยละ 5.5 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 การตัดสินใจ การรับทราบของสามี และการรับประทานยาในแต่ละช่วง

ลักษณะ	จำนวน (n = 87)	ร้อยละ
การตัดสินใจรับประทานยาด้านไวรัส		
ตัดสินใจด้วยตนเอง	82	94.3
เจ้าหน้าที่และตนเองตัดสินใจร่วมกัน	3	3.4
เจ้าหน้าที่ตัดสินใจให้	2	2.3
การรับประทานยาด้านไวรัสในแต่ละสัปดาห์ช่วงฝากครรภ์		
ทุกวัน	85	97.7
ไม่ครบทุกวัน	2	2.3
การแบ่งยาด้านไวรัสให้ผู้อื่นรับประทาน		
แบ่งให้สามี	3	3.4
ไม่แบ่งให้ใคร	84	96.6
การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาด้านไวรัสของหญิงหลังคลอด		
ทราบ	59	67.8
ไม่ทราบ	28	32.2
การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาด้านไวรัสของบุตร		
ทราบ	59	67.8
ไม่ทราบ	28	32.2
เหตุผลที่ทำให้ไม่สามารถรับประทานยาด้านไวรัสครบในแต่ละวัน		
ไม่มีปัญหา	72	82.8
ลืมรับประทานยา	4	4.6
มีอาการข้างเคียงจากยา	4	4.6
บ้านไกล ไม่มีพาหนะมารับต่อ	2	2.3
ยาหมดก่อนนัดเพราะติดวันหยุดและจำนวนยาที่เหลือไม่ครบขนาด	2	2.3
ได้รับยา 1 วันก่อนคลอด เนื่องจากมาฝากครรภ์ใกล้กำหนดคลอด	1	1.1
ได้รับยา 4 วันก่อนคลอด และเวลาเข้าเท่านั้น	1	1.1
เข้าใจว่าเจ้าหน้าที่แนะนำให้รับประทานวันเว้นวัน	1	1.1

ตารางที่ 9 การตัดสินใจ การรับทราบของสามี และการรับประทานยาในแต่ละช่วง (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
การรับประทานยาด้านไวรัสในระหว่างปวดท้องตลอด (n = 94)		
ได้รับครบขนาด	87	92.6
ได้รับไม่ครบขนาดรวมทั้งไม่ได้รับ	7	7.4
การได้รับยาด้านไวรัสในทารกหลังคลอด (n = 91)		
ได้รับครบ 7 วัน	67	73.6
ได้รับมากกว่า 7 วันขึ้นไป	13	14.3
ได้รับน้อยกว่า 7 วัน	6	6.6
ไม่ได้รับเลย	5	5.5

ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสในช่วงฝากครรภ์ก่อนคลอด กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือครบถ้วนและถูกต้อง ร้อยละ 61.7 และให้ความร่วมมือไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง ร้อยละ 38.3

ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสในระยะคลอด กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือครบถ้วนและถูกต้อง ร้อยละ 92.6 และให้ความร่วมมือไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง ร้อยละ 7.4

ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสในทารกระยะหลังคลอด กลุ่มตัวอย่างทารกได้รับยาครบถ้วนและถูกต้อง ร้อยละ 69.1 และทารกได้รับยาไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง ร้อยละ 30.9

ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสรวมทั้งสามระยะ กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือครบถ้วนและถูกต้อง ร้อยละ 48.9 และไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง ร้อยละ 51.1 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ความครบถ้วนของการได้รับยาต้านไวรัส ในช่วงการฝากครรภ์
 ในระยะเจ็บท้องคลอด และในทารกระยะหลังคลอด และทั้ง 3 ระยะ

ลักษณะ	จำนวน (n = 94)	ร้อยละ
ความครบถ้วนในช่วงฝากครรภ์ก่อนคลอด		
ครบถ้วนและถูกต้อง	58	61.7
ไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง	36	38.3
ความครบถ้วนในระยะคลอด		
ครบถ้วนและถูกต้อง	87	92.6
ไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง	7	7.4
ความครบถ้วนในทารกระยะหลังคลอด		
ทารกได้รับยาครบถ้วนและถูกต้อง	65	69.1
ทารกได้รับยาไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง	29	30.9
ความครบถ้วนรวมทั้งสามระยะ		
ครบถ้วนและถูกต้อง	46	48.9
ไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง	48	51.1

สาเหตุที่ได้รับยาด้านไวรัสไม่ครบถ้วนในช่วงการฝากครรภ์ กลุ่มตัวอย่าง ลืมรับประทานยาและเพิ่มเวลารับประทานเอง ร้อยละ 27.8 ลดขนาดยาลง ขาดยา และเพิ่มเวลารับประทาน ร้อยละ 22.2 ไม่มียานพาหนะ เจ้าหน้าที่จัดยาให้ไม่เพียงพอกับวันหยุด ดิจิตูระต่างจังหวัดและขาดยา ร้อยละ 16.7 มีอาการข้างเคียงจากยาจึงลดขนาดและหยุดยา ร้อยละ 8.3 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับคลอดก่อนกำหนด และไม่ได้มาฝากครรภ์ในช่วงฝากครรภ์ และที่เหลื่อมมาฝากครรภ์เมื่อคลอด ร้อยละ 2.8 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับผลการตรวจเลือดพบ hematocrit ต่ำ และผลการตรวจเลือดเป็น false negative

สาเหตุที่ได้รับยาด้านไวรัสไม่ครบถ้วนในระยะปวดท้องคลอด กลุ่มตัวอย่าง ฝากครรภ์เมื่อคลอด ร้อยละ 28.6 แพทย์ทำการผ่าท้องคลอดจึงไม่ได้รับยา ร้อยละ 14.3 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับคลอดก่อนกำหนดและได้รับส่งต่อ คลอดต่างจังหวัดลืมเอายาไปด้วย ผลการตรวจเลือดพบ hematocrit ต่ำ และผลการตรวจเลือดเป็น false negative ช่วงฝากครรภ์

สาเหตุที่ได้รับยาด้านไวรัสไม่ครบถ้วนในทารกหลังคลอด กลุ่มตัวอย่างได้ ยาไม่ครบขนาดและเวลา จึงทำให้ได้รับยามากกว่า 7 วัน ร้อยละ 62.1 ได้ยามากกว่าขนาดที่ กำหนดจึงทำให้ยาหมดก่อน 7 วัน ร้อยละ 6.9 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับไม่ได้รับยาเพราะส่งต่อไป คลอดที่อื่น และแม่ไม่มาฝากครรภ์รวมทั้งมีอาการข้างเคียงจากยามาก และที่เหลื่อมได้ไม่ครบ ได้เฉพาะที่โรงพยาบาล ไม่ได้ให้ต่อบ้าน ร้อยละ 3.4 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับได้ไม่ครบเพราะ ทารกอาเจียนออก ได้น้อยกว่า 7 วัน เพราะยาหมดก่อน (เบิกไม่ได้) ไม่ได้รับเพราะมีโรค แทรก และไม่ได้รับเพราะผลการตรวจเลือดแม่เป็น false negative ในช่วงฝากครรภ์ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 สาเหตุที่ได้รับยาต้านไวรัสไม่ครบถ้วน ในช่วงการฝากครรภ์
 ในระยะเจ็บท้องคลอด และในทารกระยะหลังคลอด และทั้ง 3 ระยะ

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
สาเหตุที่ได้รับยาต้านไวรัสไม่ครบถ้วนในช่วงการฝากครรภ์ (n = 36)		
ลืมรับประทานยาและเพิ่มเวลารับประทานเอง (ผิดเวลา)	10	27.8
ลดขนาดยาลง ขาดยาและเพิ่มเวลารับประทาน (ผิดขนาด)	8	22.2
ไม่มียานพาหนะ เจ้าหน้าที่จัดยาให้ไม่เพียงพอกับวันหยุด		
ติดธุระต่างจังหวัดและขาดยา	6	16.7
มีอาการข้างเคียงจากยาจึงลดขนาดและหยุดยา	3	8.3
คลอดก่อนกำหนด	3	8.3
ไม่ได้มาฝากครรภ์ในช่วงฝากครรภ์	3	8.3
มาฝากครรภ์เมื่อคลอด	1	2.8
ผลการตรวจเลือดพบ hematocrit ต่ำ	1	2.8
ผลการตรวจเลือดเป็น false negative ช่วงฝากครรภ์	1	2.8
สาเหตุที่ได้รับยาต้านไวรัสไม่ครบถ้วนในระยะปวดท้องคลอด (n = 7)		
มาฝากครรภ์เมื่อคลอด	2	28.6
ผ้าท้องคลอดจึงไม่ได้รับยา	1	14.3
คลอดก่อนกำหนดและได้รับการส่งต่อ	1	14.3
คลอดต่างจังหวัด ลืมเอายาไปด้วย	1	14.3
ผลการตรวจเลือดพบ hematocrit ต่ำ	1	14.3
ผลการตรวจเลือดเป็น false negative ช่วงฝากครรภ์	1	14.3
สาเหตุที่ได้รับยาต้านไวรัสไม่ครบถ้วนในทารกหลังคลอด (n = 29)		
ให้ยาไม่ครบขนาดจึงทำให้ได้รับมากกว่า 7 วัน (ผิดเวลา)	18	62.1
ยาหมดก่อน 7 วันเนื่องจากให้มากกว่าขนาดที่กำหนด (ผิดขนาด)	2	6.9
ไม่ได้รับยาเพราะส่งต่อไปคลอดที่อื่น	2	6.9
แม่ไม่มาฝากครรภ์และมีอาการข้างเคียงจากยามาก	2	6.9
ได้ไม่ครบ ได้เฉพาะที่โรงพยาบาล ไม่ได้ให้ที่บ้าน	1	3.4
ได้ไม่ครบ เพราะทารกอาเจียนออก	1	3.4
ได้ น้อยกว่า 7 วัน เพราะยาหมดก่อน	1	3.4
ไม่ได้รับเพราะมีโรคแทรก	1	3.4
ไม่ได้รับเพราะผลการตรวจเลือดแม่ false negative ช่วงฝากครรภ์	1	3.4

การนำบุตรมาตรวจเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่างนำบุตรมาตรวจเลือดตามนัด ร้อยละ 75.5 ยังไม่ถึงวันนัด ร้อยละ 19.1 ไม่ตามนัดเพราะจำวันนัดผิด ร้อยละ 4.3 และบุตรเสียชีวิตแล้ว ร้อยละ 1.1

ผลการตรวจเลือดบุตรเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่างไม่ติดเชื้อเอชไอวี ร้อยละ 56.4 ยังไม่ถึงกำหนดตรวจ ร้อยละ 19.1 ยังไม่ทราบผลการตรวจ ร้อยละ 17.0 ติดเชื้อเอชไอวี ร้อยละ 3.2 ไม่ทราบเพราะไม่ได้ตรวจ ร้อยละ 2.1 และที่เหลือบุตรอาศัยอยู่กับบิดาต่างจังหวัด ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับบุตรเสียชีวิตแล้ว

การเลี้ยงดูบุตร กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเลี้ยงดูบุตรด้วยนมผง (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 การปฏิบัติในการดูแลสุขภาพบุตร

ลักษณะ	จำนวน (n = 94)	ร้อยละ
การนำบุตรมาตรวจเลือดเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี		
มาตามนัด	71	75.5
ยังไม่ถึงวันนัด	18	19.1
ไม่ตามนัดเพราะจำวันนัดผิด	4	4.3
บุตรเสียชีวิตก่อนกำหนดตรวจเลือด	1	1.1
ผลการตรวจเลือดบุตรเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี		
ไม่ติดเชื้อเอชไอวี	53	56.4
ยังไม่ถึงกำหนดตรวจ	18	19.1
ยังไม่ทราบผลการตรวจ	16	17.0
ติดเชื้อเอชไอวี	3	3.2
ไม่ทราบเพราะไม่ได้ตรวจ	2	2.1
บุตรอาศัยอยู่กับบิดาต่างจังหวัด	1	1.1
บุตรเสียชีวิตแล้ว	1	1.1
การเลี้ยงดูบุตร		
ด้วยนมผง	94	100.0

ประสบการณ์เกี่ยวกับอาการข้างเคียงของยาต้านไวรัสที่ได้รับ กลุ่มตัวอย่าง ไม่มีอาการข้างเคียงใดๆ ร้อยละ 79.3 มีอาการปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร ร้อยละ 17.2 ปวดท้อง บัสสาวะบ่อย ง่วงกลางวัน ร้อยละ 2.3 และมีผื่นคันตามตัว ร้อยละ 1.1

ความรุนแรง ระยะเวลาที่พบความรุนแรงของอาการข้างเคียง กลุ่มตัวอย่างมีอาการใน ระยะแรกๆ ของการรับประทานยา ร้อยละ 50.0 มีอาการในระยะกลาง ร้อยละ 16.7 และมี อาการในระยะท้ายๆ ไกล่ตลอด ร้อยละ 33.3

ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ก่อนรับประทานยา กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ตรงกับประสบการณ์ของตนเอง ร้อยละ 56.3 และความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ แตกต่างจากประสบการณ์ของ ตนเองที่ได้รับ ร้อยละ 43.7

ความคาดหวังหลังจากรับประทานยาครบตามกำหนด กลุ่มตัวอย่างมีความ คาดหวังว่าลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่ ร้อยละ 40.2 ไกล่เคียงกับลูกและแม่ได้รับประโยชน์ ด้วยกัน ร้อยละ 39.1 โอกาสที่ลูกติดเชื้อเอชไอวีจากแม่มีน้อยลง ร้อยละ 11.5 แม่แข็งแรงมีอายุ ยืนอยู่กับลูกได้นาน และยับยั้งการเพิ่มเชื้อเอชไอวีในแม่ ร้อยละ 6.9 และไม่ทราบเพราะคลอด ก่อนกำหนด ร้อยละ 2.3

แรงจูงใจในการรับประทานยาต้านไวรัส กลุ่มตัวอย่างตอบว่าเพื่อลูกไม่ติดเชื้อ เอชไอวีจากแม่ ร้อยละ 79.3 สามีให้กำลังใจและเตือนให้รับประทานยา ร้อยละ 11.5 เพื่อตัวเอง แข็งแรงและลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่ ร้อยละ 3.4 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับมารดาเตือนให้ รับประทานยาตลอด และที่เหลือเจ้าหน้าที่ให้กำลังใจ ร้อยละ 2.3

ความไม่สะดวกในการรับประทานยาต้านไวรัสในทุกๆระยะ กลุ่มตัวอย่าง สะดวกในการรับประทานยาในทุกๆระยะตั้งแต่แม่ถึงลูก ร้อยละ 89.7 แม่มีอาการข้างเคียงจาก ยา ร้อยละ 4.6 ลูกไม่ได้รับประทานยาเพราะเป็นช่วงเริ่มโครงการระยะแรก ๆ ยังไม่มียาต้าน ไวรัสในทารกหลังคลอด ร้อยละ 2.3 และที่เหลือไม่ได้บอกสามีจึงทำให้ไม่สะดวก ร้อยละ 1.1 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับไม่มีพาหะมาโรงพยาบาลและลูกอาเจียน

อาการข้างเคียงจากการรับประทานยาต้านไวรัสในลูก กลุ่มตัวอย่างไม่มี อาการข้างเคียง ร้อยละ 91.2 ไม่ได้รับประทานยาต้านไวรัส ร้อยละ 5.5 และมีอาการข้างเคียง จากยาต้านไวรัส ร้อยละ 3.3 (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 ความรู้ ความเข้าใจ ความคาดหวัง แรงจูงใจการรับประทานยาต้านไวรัส

ลักษณะ	จำนวน (n = 87)	ร้อยละ
ประสบการณ์เกี่ยวกับอาการข้างเคียงของยาต้านไวรัสที่ได้รับ		
ไม่มีอาการข้างเคียง	69	79.3
ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร	15	17.2
ปวดท้อง บัสสาวะบ่อย ง่วงกลางวัน	2	2.3
มีผื่นคันตามตัว	1	1.1
ระยะที่พบความรุนแรงของอาการข้างเคียง (n = 18)		
ระยะแรก ๆ ของการรับประทานยา	9	50.0
ระยะกลาง	3	16.7
ระยะสุดท้ายใกล้คลอลด	6	33.3
ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ก่อนรับประทานยา		
ตรงกับประสบการณ์ของตนเอง	49	56.3
แตกต่างจากประสบการณ์ที่ได้รับ	38	43.7
ความคาดหวังหลังจากรับประทานยาครบตามกำหนด		
ลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่	35	40.2
ลูกและแม่ได้รับประโยชน์ด้วยกัน	34	39.1
โอกาสที่ลูกติดเชื้อเอชไอวีจากแม่น้อยลง	10	11.5
แม่แข็งแรงมีอายุยืนอยู่กับลูกได้นาน และยับยั้งการเพิ่มเชื้อเอชไอวีในแม่	6	6.9
ไม่ทราบเพราะคลอลดก่อนกำหนด	2	2.3
แรงจูงใจในการรับประทานยาต้านไวรัส		
เพื่อลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่	69	79.3
สามีให้กำลังใจและเตือนให้รับประทาน	10	11.5
เพื่อตัวเองแข็งแรงและลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่	3	3.4
มารดาเตือนให้รับประทานยาตลอด	3	3.4
เจ้าหน้าที่ให้กำลังใจ	2	2.3

ตารางที่ 13 ความรู้ ความเข้าใจ ความคาดหวัง แรงจูงใจการรับประทานยาต้านไวรัส (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน (n = 87)	ร้อยละ
ความไม่สะดวกในการรับประทานยาต้านไวรัสในทุกกระยะ		
สะดวกทั้งแม่และลูก	78	89.7
แม่มีอาการข้างเคียงจากยา	4	4.6
ลูกไม่ได้รับประทานยาเพราะเป็นช่วงเริ่มโครงการระยะแรกๆ		
ยังไม่มียาต้านไวรัสในทารกหลังคลอด	2	2.3
ไม่ได้บอกสามี จึงทำให้ไม่สะดวก	1	1.1
ไม่มีพาหนะมาโรงพยาบาล	1	1.1
ลูกอาเจียน	1	1.1
อาการข้างเคียงจากการรับประทานยาต้านไวรัสในลูก (n = 91)		
ไม่มีอาการข้างเคียง	83	91.2
ไม่ได้รับประทานยาต้านไวรัส	5	5.5
มีอาการข้างเคียงจากยาต้านไวรัส	3	3.3

ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสในการตั้งครรภ์ครั้งต่อไป กลุ่มตัวอย่าง จะให้ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสในการตั้งครรภ์ครั้งต่อไป ร้อยละ 96.8 และจะให้ความร่วมมือถ้าลูกคนหลังสุดไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่ ร้อยละ 3.2

เหตุผลในการใช้ยาต้านไวรัส กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่าเพื่อลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่ ร้อยละ 69.1 เพื่อลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่และแม่แข็งแรงดีอายุยืน ร้อยละ 28.7 และเพื่อยับยั้งการเพิ่มเชื้อเอชไอวีในแม่ทำให้แม่แข็งแรงอายุยืน ร้อยละ 2.1 (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 ความร่วมมือและเหตุผลในการใช้ยาต้านไวรัสครั้งต่อไป

ลักษณะ	จำนวน (n = 94)	ร้อยละ
ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสถ้ามีตั้งครรภ์ครั้งต่อไป		
จะให้ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส	91	96.8
จะให้ความร่วมมือถ้าลูกครรภ์นี้ไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่	3	3.2
เหตุผลในการใช้ยาต้านไวรัส		
เพื่อลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่	65	69.1
เพื่อลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่และแม่แข็งแรงดีอายุยืน	27	28.7
เพื่อยับยั้งการเพิ่มเชื้อเอชไอวีในแม่ทำให้แม่แข็งแรง อายุยืน	2	2.1

**ส่วนที่ 6 การเปรียบเทียบลักษณะทั่วไประหว่างหญิงหลังคลอดที่ให้ความร่วมมือดี
และ หญิงหลังคลอดที่ให้ความร่วมมือไม่ดี ในการใช้ยาต้านไวรัส**

ในการศึกษานี้ได้จัดกลุ่มที่ให้ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส ออกเป็น 2 กลุ่ม
คือ กลุ่มที่ให้ความร่วมมือดี และกลุ่มที่ให้ความร่วมมือไม่ดี ตามคำจำกัดความดังนี้

กลุ่มที่ให้ความร่วมมือดี หมายถึง มารดาและทารก ที่ได้รับยาต้านไวรัสครบถ้วน ถูกขนาด
และถูกเวลา ทั้ง 3 ระยะ คือ ระยะก่อนคลอด ระยะคลอด และระยะหลังคลอด

กลุ่มที่ให้ความร่วมมือไม่ดี หมายถึง มารดาและทารก ที่ได้รับยาต้านไวรัสทั้ง 3 ระยะ ไม่
ครบถ้วน ขาดระยะใดระยะหนึ่ง ในด้านขนาดหรือเวลาถือว่าไม่ครบถ้วน

กลุ่มที่ให้ความร่วมมือดีทั้ง 3 ระยะ 46 ราย หรือ ร้อยละ 48.9

กลุ่มที่ให้ความร่วมมือไม่ดี 48 ราย หรือ ร้อยละ 51.1

ส่วนที่ 6 การเปรียบเทียบลักษณะทั่วไประหว่างหญิงหลังคลอดที่ให้ความร่วมมือดี และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดีในการใช้ยาต้านไวรัส

อายุเฉลี่ย อายุเฉลี่ยของหญิงที่ให้ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสดี ($\bar{x} = 25.9$, SD. = 5.17) และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี ($\bar{x} = 24.9$, SD. = 5.24) ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.366$)

สถานภาพสมรส สถานภาพสมรสของหญิงที่ให้ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสดีและไม่ดี มีสัดส่วนในแต่ละกลุ่มเท่ากับ ร้อยละ 84.8 และ ร้อยละ 66.7 ตามลำดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.050$) โดยพบว่ากลุ่มที่ให้ความร่วมมือดี มีสัดส่วนการอยู่กินกับสามีมากกว่ากลุ่มที่ให้ความร่วมมือไม่ดี

อาชีพปัจจุบัน อาชีพปัจจุบันของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีลักษณะทางอาชีพไม่แตกต่างกัน ($p = 0.348$)

ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน ($p = 0.160$)

รายได้เฉลี่ยของครอบครัว รายได้เฉลี่ยของครอบครัวของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี ($\bar{x} = 3071.4$, SD = 1962.3) และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี ($\bar{x} = 3322.5$, SD = 2192.0) มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวไม่แตกต่างกัน ($p = 0.585$)

ระยะทางจากบ้านถึงโรงพยาบาล ระยะทางจากบ้านถึงโรงพยาบาลของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี ($\bar{x} = 12.3$, SD = 9.5) และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี ($\bar{x} = 11.2$, SD = 9.2) มีระยะทางจากบ้านถึงโรงพยาบาลไม่แตกต่างกัน ($p = 0.549$)

เวลาที่ใช้ในการเดินทางมาโรงพยาบาล เวลาที่ใช้ในการเดินทางมาโรงพยาบาลของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี ($\bar{x} = 22.0$, SD = 14.9) และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี ($\bar{x} = 19.6$, SD = 13.8) ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.412$) (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 48)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
อายุเฉลี่ยเมื่อตั้งครรภ์ ครั้งสุดท้าย (ปี), SD	25.9	5.1	24.9	5.2	0.366*
สถานภาพสมรส					
อยู่กินกับสามี	39	84.8	32	66.7	0.050**
แยกกันอยู่	3	6.5	9	18.8	
หม้าย	4	8.7	3	6.3	
หย่า	0	0.0	4	8.3	
อาชีพปัจจุบัน					
แม่บ้าน	29	63.1	27	56.3	0.348**
รับจ้างทั่วไป	7	15.2	11	22.9	
เกษตรกร	10	21.7	7	14.6	
ค้าขายและอื่นๆ	0	0.0	3	6.3	
ระดับการศึกษา					
ไม่ได้เรียนหนังสือ	4	8.7	5	10.4	0.160**
ประถมศึกษา	29	63.0	38	79.2	
มัธยมศึกษา	12	26.1	5	10.4	
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	1	2.2	0	0.0	
รายได้เฉลี่ยของครอบครัว (บาทต่อเดือน)	(n=42)		(n=40)		
ต่ำกว่า 1,000	4	9.5	2	5.0	0.585*
1,000 - 1,999	7	16.7	7	17.5	
2,000 - 2,999	8	19.0	7	17.5	
3,000 และมากกว่า	23	54.8	24	60.0	

* p-value จาก t-test

** p-value จาก chi-square test

ตารางที่ 15 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 48)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ระยะทางจากบ้านถึงโรงพยาบาล (กิโลเมตร)					
น้อยกว่า 10	22	47.8	31	64.5	0.549*
11 - 20	19	41.3	14	29.2	
21 - 30	3	6.5	1	2.1	
31 - 40	1	2.2	1	2.1	
41 - 50	1	2.2	1	2.1	
เวลาที่ใช้ในการเดินทางมาโรงพยาบาล					
น้อยกว่า 30 นาที	39	84.8	44	91.7	0.412*
30 นาที - 1 ชั่วโมง	7	15.2	4	8.3	

* p-value จาก t-test

จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์ จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์ของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีมี สัดส่วนการตั้งครรภ์ครั้งแรกมากกว่า กลุ่มที่ให้ความร่วมมือไม่ดี โดยมีสัดส่วนในแต่ละกลุ่ม เท่ากับ ร้อยละ 47.3 และ ร้อยละ 33.3 และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.052$)

จำนวนครั้งที่เคยผ่านการคลอด จำนวนครั้งที่เคยผ่านการคลอดของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีจำนวนครั้งที่เคยผ่านการคลอดไม่แตกต่างกัน ($p = 0.563$)

การวางแผนตั้งครรภ์ครั้งสุดท้าย การวางแผนตั้งครรภ์ครั้งสุดท้ายของหญิงที่ ให้ความร่วมมือดี และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีการวางแผนตั้งครรภ์ครั้งสุดท้ายไม่ แตกต่างกัน ($p = 0.064$)

อายุครรภ์เมื่อทราบว่าติดเชื้อเอชส์ อายุครรภ์เมื่อทราบว่าติดเชื้อเอชส์ของ หญิงที่ให้ความร่วมมือดี ($\bar{x} = 4.0$, $SD = 1.8$) และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี ($\bar{x} = 4.4$, $SD = 1.3$) มีอายุครรภ์เมื่อทราบว่าติดเชื้อเอชส์ ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.247$) (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามประวัติการตั้งครรภ์และประวัติการติดเชื้อเอชไอวี

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 48)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์					
ครรภ์ที่ 1	22	47.3	16	33.3	0.052**
ครรภ์ที่ 2	15	32.6	17	35.4	
ครรภ์ที่ 3	4	8.7	14	29.2	
ครรภ์ที่ 4	4	8.7	1	2.1	
ครรภ์ที่ 5	1	2.2	0	0.0	
จำนวนครั้งที่เคยผ่านการคลอด					
1 ครั้ง	27	58.7	23	47.9	0.563**
2 ครั้ง	15	32.6	19	39.6	
3 ครั้ง	4	8.7	6	12.5	
การวางแผนตั้งครรภ์ครั้งสุดท้าย					
วางแผนล่วงหน้า	36	78.3	28	58.3	0.064**
ไม่ได้วางแผนล่วงหน้า	10	21.7	20	41.7	
อายุครรภ์เมื่อทราบว่าติดเชื้อเอชไอวี					
(เดือน), SD	4.0	1.8	4.4	1.3	0.247*

* p-value จาก t-test

** p-value จาก chi-square test

การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ของภรรยา การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ของภรรยาของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีการรับทราบของสามีเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ของภรรยาไม่แตกต่างกัน ($p = 0.094$)

การแสดงออกของสามีต่อการรับทราบการติดเชื้อเอดส์ของภรรยา การแสดงออกของสามีต่อการรับทราบการติดเชื้อเอดส์ของภรรยา (เฉพาะกรณีสามีมีชีวิตอยู่) ของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีการแสดงออกของสามีต่อการรับทราบการติดเชื้อเอดส์ของภรรยาไม่แตกต่างกัน ($p = 0.068$)

การตรวจหาเชื้อเอดส์ของสามีคนปัจจุบัน การตรวจหาเชื้อเอดส์ของสามีคนปัจจุบันของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี มีสัดส่วนการเคยตรวจหาเชื้อเอดส์มากกว่ากลุ่มที่ให้ความร่วมมือไม่ดี โดยมีสัดส่วนในแต่ละกลุ่มเท่ากับ ร้อยละ 50.0 และ ร้อยละ 37.5 และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.037$)

การติดเชื้อเอดส์ในสามีคนปัจจุบันจากผลการตรวจเลือด การติดเชื้อเอดส์ในสามีคนปัจจุบันจากผลการตรวจเลือดของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดีมีการติดเชื้อเอดส์ในสามีคนปัจจุบันจากผลการตรวจเลือด ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.07$)

(ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามการมีส่วนร่วมของสามี

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 48)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการติดเชื้อเอ็ดส์ของภรรยา					
ทราบและยอมรับ	38	82.6	33	68.8	0.094**
ไม่ทราบ	8	17.4	14	29.2	
ทราบแต่ไม่ยอมรับว่าติดเชื้อ	0	0.0	1	2.1	
การแสดงออกของสามีต่อการรับทราบการติดเชื้อเอ็ดส์ของภรรยา (เฉพาะกรณีสามีมีชีวิตอยู่)					
	(n = 35)		(n = 34)		
ให้กำลังใจ	34	97.1	27	79.4	0.068***
ไม่ให้กำลังใจ	0	0.0	5	14.7	
เฉย ๆ	1	2.9	2	5.9	
การตรวจหาเชื้อเอ็ดส์ของสามีคนปัจจุบัน					
เคย	23	50.0	18	37.5	0.037**
ไม่เคย	23	50.0	24	50.0	
ไม่ทราบ / ไม่แน่ใจ	0	0	6	12.5	
การติดเชื้อเอ็ดส์ในสามีคนปัจจุบันจากผลการตรวจเลือด					
ติดเชื้อเอ็ดส์	14	30.4	9	18.8	0.070**
ไม่ติดเชื้อเอ็ดส์	0	0.0	4	8.3	
ไม่ทราบ	32	69.6	35	72.9	

** p-value จาก chi-square test

*** exact probability test

การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีมีสัดส่วนของการไม่เคยได้รับความช่วยเหลือมากกว่ากลุ่มที่ให้ความร่วมมือไม่ดี โดยมีสัดส่วนในแต่ละกลุ่มเท่ากับ ร้อยละ 95.7 และ ร้อยละ 83.3 และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.053$)

การแก้ปัญหาเมื่อมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ การแก้ปัญหาเมื่อมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีการแก้ปัญหาเมื่อมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.207$)

เมื่อมีปัญหาการเจ็บป่วยเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ บุคคลที่จะให้การช่วยเหลือที่ดีที่สุด เมื่อมีปัญหาการเจ็บป่วยเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ บุคคลที่จะให้การช่วยเหลือที่ดีที่สุดของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี เมื่อมีปัญหาการเจ็บป่วยเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.076$) (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามการได้รับความช่วยเหลือ

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 48)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
เคยได้รับ	2	4.3	8	16.7	0.053**
ไม่เคยได้รับ	44	95.7	40	83.3	
การแก้ปัญหาเมื่อมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์					
ปรึกษาสามี	24	52.2	16	33.3	0.207**
ไม่ปรึกษาใคร เก็บไว้คนเดียว	16	34.8	13	27.1	
ปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3	6.5	5	10.4	
ปรึกษาญาติพี่น้องในครอบครัว	1	2.2	6	12.5	
ไม่เคยกังวลใจเลย	2	4.3	8	16.7	
เมื่อมีปัญหาการเจ็บป่วยเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ บุคคลที่จะให้การช่วยเหลือดีที่สุด					
บุคคลในครอบครัว	40	88.9	37	77.1	0.076***
บุคลากรทางการแพทย์และ สาธารณสุข	3	6.7	10	20.8	
เพื่อนและคนรู้จักใกล้ชิด	2	4.4	1	2.1	

** p-value จาก chi-square test

*** exact probability test

ความเชื่อถือในประสิทธิภาพการให้บริการก่อนมาฝากครรภ์ ความเชื่อถือในประสิทธิภาพการให้บริการก่อนมาฝากครรภ์ของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีความเชื่อถือในประสิทธิภาพการให้บริการก่อนมาฝากครรภ์ ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.131$)

เวลาที่ใช้ในการมารับบริการแต่ละครั้ง เวลาที่ใช้ในการมารับบริการแต่ละครั้งของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี ($\bar{x} = 84.0$, $SD = 61.1$) และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี ($\bar{x} = 97.6$, $SD = 56.6$) มีเวลาที่ใช้ในการมารับบริการแต่ละครั้ง ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.271$)

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไม่รวมค่ายา ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไม่รวมค่ายาของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี ($\bar{x} = 25.3$, $SD = 13.8$) และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี ($\bar{x} = 25.6$, $SD = 13.3$) มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไม่รวมค่ายา ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.927$)

ความสะดวกต่อการมารับยาด้วยตนเอง ความสะดวกต่อการมารับยาด้วยตนเองของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีความสะดวกต่อการมารับยาด้วยตนเอง ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.301$) (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามความเชื่อถือ เวลา และ
ความสะดวก

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 48)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ความเชื่อถือในประสิทธิภาพการให้บริการก่อนมาฝากครรภ์					
มาก	32	69.6	26	54.2	0.131**
ปานกลาง	13	28.3	20	41.7	
น้อย	1	2.2	2	4.2	
เวลาที่ใช้ในการมารับบริการแต่ละครั้ง (ชั่วโมง)					
	(n = 46)		(n = 46)		
< 1	27	58.7	21	45.7	0.271*
1 - 2	9	19.6	12	26.1	
2 - 3	9	19.6	13	28.2	
> 3	1	2.1	0	0.0	
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไม่รวมค่ายา (บาทต่อครั้ง)					
ต่ำกว่า 51	45	97.8	46	95.8	0.927*
51 - 100	1	2.2	2	4.2	
ความสะดวกต่อการมารับยาด้วยตนเอง					
	(n = 46)		(n = 45)		
สะดวก	45	97.8	42	93.3	0.301**
ไม่สะดวก	1	2.2	3	6.7	

* p-value จาก t-test

** p-value จาก chi-square test

เหตุผลการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส เหตุผลการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัสของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีเหตุผลการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.626$)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัสของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี ของประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.490$)

ความต้องการให้มีบริการเพิ่มเติมเมื่อโครงการสิ้นสุดลง ความต้องการให้มีบริการเพิ่มเติมเมื่อโครงการสิ้นสุดลงของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีความต้องการให้มีบริการเพิ่มเติมเมื่อโครงการสิ้นสุดลง ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.714$) (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามเหตุผลประโยชน์และความต้องการ

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 41)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เหตุผลการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส					
เพื่อลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่	30	65.2	23	56.1	0.626**
เพื่อลูกไม่ติดเชื้อจากแม่และแม่อายุยืน	11	23.9	7	17.1	
เจ้าหน้าที่ชักชวน	5	10.9	9	22.0	
เพื่อเชื้อเอชไอวีในร่างกายแม่ไม่เพิ่ม					
และแม่แข็งแรงดี	0	0.0	1	2.4	
เพื่อจะได้นมผงในการเลี้ยงลูกฟรี	0	0.0	1	2.4	
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส					
โอกาสที่ลูกติดเชื้อเอชไอวีจากแม่มีน้อย	22	47.8	22	53.7	0.490**
ลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่และเชื้อเอชไอวีในร่างกายแม่ไม่เพิ่มขึ้นอีก	17	37.0	11	26.8	
สุขภาพแม่แข็งแรงดี	5	10.9	2	4.9	
ยังบอกไม่ได้เพราะลูกยังไม่ครบ 18 เดือน	1	2.2	3	7.3	
มีที่ปรึกษาด้านสุขภาพ	1	2.2	1	2.4	
ไม่ทราบ	0	0.0	2	4.9	
ความต้องการให้มีบริการเพิ่มเติม เมื่อโครงการสิ้นสุดลง					
ไม่ต้องการ	24	52.2	20	48.8	0.714**
นมผงในการเลี้ยงลูก	7	15.2	9	22.0	
การดูแลจากเจ้าหน้าที่รพ.	3	6.5	5	12.2	
รับประทานยาต้านไวรัสต่ออีก	5	10.9	1	2.4	0.714**
ทุนช่วยเหลือการศึกษาบุตร	4	8.7	1	2.4	
ด้านฝึกอาชีพ	1	2.2	2	4.9	
แล้วแต่อนุเคราะห์	1	2.2	2	4.9	
ควรจะมีแพทย์เพิ่มในรพ.อีก 1 คน	0	0.0	1	2.4	
การได้รับการปรึกษาแนะนำจากเจ้าหน้าที่	1	2.2	0	0.0	

** p-value จาก chi-square test

การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัสของภรรยา การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัสของภรรยา ของหญิงกลุ่มที่ให้ความร่วมมือดีมีสัดส่วนการรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัสมากกว่ากลุ่มที่ให้ความร่วมมือไม่ดี โดยมีสัดส่วนในแต่ละกลุ่มเท่ากับ ร้อยละ 78.3 และ ร้อยละ 56.1 และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.027$)

การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัสของบุตร การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัสของบุตร ของหญิงกลุ่มที่ให้ความร่วมมือดีมีสัดส่วนการรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัสของบุตร มากกว่ากลุ่มที่ให้ความร่วมมือไม่ดี โดยมีสัดส่วนในแต่ละกลุ่มเท่ากับ ร้อยละ 78.3 และ ร้อยละ 56.1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.027$)

เหตุผลที่ทำให้ไม่สามารถรับประทานยาต้านไวรัสครบในแต่ละวัน เหตุผลที่ทำให้ไม่สามารถรับประทานยาต้านไวรัสครบในแต่ละวันของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีมีสัดส่วนของการไม่มีปัญหา มากกว่ากลุ่มที่ให้ความร่วมมือไม่ดี โดยมีสัดส่วนในแต่ละกลุ่มเท่ากับ ร้อยละ 100.0 และ ร้อยละ 63.4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.004$)

การตัดสินใจรับประทานยาต้านไวรัส การตัดสินใจรับประทานยาต้านไวรัสของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี มีสัดส่วนของการตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่ากลุ่มที่ให้ความร่วมมือไม่ดี โดยมีสัดส่วนในแต่ละกลุ่มเท่ากับ ร้อยละ 100.0 และ ร้อยละ 87.8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.051$) (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามการรับรู้ของสามี และการตัดสินใจ
รับประทานยา

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 48)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัสของภรรยา					
ทราบ	36	78.3	23	56.1	0.027**
ไม่ทราบ	10	21.7	18	43.9	
การรับทราบของสามีเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัสของบุตร					
ทราบ	36	78.3	23	56.1	0.027**
ไม่ทราบ	10	21.7	18	43.9	
เหตุผลที่ทำให้ไม่สามารถรับประทานยาต้านไวรัสครบในแต่ละวัน					
ไม่มีปัญหา	46	100.0	26	63.4	0.004**
ลืมรับประทานยา	0	0	4	9.8	
มีอาการข้างเคียงจากยา	0	0	4	9.8	
บ้านไกลไม่มีพาหนะ	0	0	2	4.9	
ยาหมดก่อนนัด	0	0	2	4.9	
ได้รับยา 1 วันก่อนคลอด	0	0	1	2.4	
ได้รับยา 4 วันก่อนคลอด และ ไม่ถูกต้องตามเวลาที่กำหนด	0	0	1	2.4	
เข้าใจว่าเจ้าหน้าที่แนะนำให้ รับประทานวันเว้นวัน	0	0	1	2.4	
การตัดสินใจรับประทานยาต้านไวรัส					
ตัดสินใจด้วยตนเอง	46	100.0	36	87.8	0.051**
เจ้าหน้าที่ตัดสินใจให้	0	0.0	2	4.9	
เจ้าหน้าที่แนะนำ และตนเอง ตัดสินใจร่วมกัน	0	0	3	7.3	

** p-value จาก chi-square test

การนำบุตรมาตรวจเลือดเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี การนำบุตรมาตรวจเลือดเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวีของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีการนำบุตรมาตรวจเลือดเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.395$)

ผลการตรวจเลือดบุตรเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี ผลการตรวจเลือดบุตรเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวีของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีผลการตรวจเลือดบุตรเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.319$) (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามการดูแลบุตร

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 48)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
การนำบุตรมาตรวจเลือดเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี					
ตามนัด	34	73.9	37	77.1	0.395**
ยังไม่ถึงวันนัด	11	23.9	7	14.6	
ไม่ตามนัดเพราะจำวันนัดผิด	1	2.2	3	6.3	
บุตรเสียชีวิตแล้ว	0	0.0	1	2.1	
ผลการตรวจเลือดบุตรเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี					
ไม่ติดเชื้อเอชไอวี	28	60.9	25	52.1	0.319**
ยังไม่ถึงกำหนดตรวจ	11	23.9	7	14.6	
ยังไม่ทราบผลการตรวจ	6	13.0	10	20.8	
ติดเชื้อเอชไอวี	0	0.0	3	6.3	
ไม่ทราบเพราะไม่ได้ตรวจ	1	2.2	1	2.1	
บุตรอาศัยอยู่กับบิดาต่างจังหวัด	0	0.0	1	2.1	
บุตรเสียชีวิตแล้ว	0	0.0	1	2.1	

** p-value จาก chi-square test

ประสบการณ์เกี่ยวกับอาการข้างเคียงของยาต้านไวรัสที่ได้รับ ประสบการณ์เกี่ยวกับอาการข้างเคียงของยาต้านไวรัสที่ได้รับของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีประสบการณ์เกี่ยวกับอาการข้างเคียงของยาต้านไวรัสที่ได้รับ ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.091$)

ความรุนแรงในอาการข้างเคียงจากยาต้านไวรัส ความรุนแรงในอาการข้างเคียงจากยาต้านไวรัสของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีความรุนแรงในอาการข้างเคียงจากยาต้านไวรัส ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.871$)

ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ก่อนรับประทานยา ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ก่อนรับประทานยา ของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดีมีความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ก่อนรับประทานยา ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.859$)

ความคาดหวังหลังจากรับประทานยาครบตามกำหนด ความคาดหวังหลังจากรับประทานยาครบตามกำหนดของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีความคาดหวังหลังจากรับประทานยาครบตามกำหนด ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.323$)

แรงจูงใจในการรับประทานยาต้านไวรัส แรงจูงใจในการรับประทานยาต้านไวรัสของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีแรงจูงใจในการรับประทานยาต้านไวรัส ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.571$)

ความไม่สะดวกในการรับประทานยาต้านไวรัสในทุกระยะ ความไม่สะดวกในการรับประทานยาต้านไวรัสในทุกระยะของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีความไม่สะดวกในการรับประทานยาต้านไวรัสในทุกระยะ ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.126$)

อาการข้างเคียงจากการรับประทานยาต้านไวรัสในลูก อาการข้างเคียงจากการรับประทานยาต้านไวรัสในลูก ของหญิงที่ให้ความร่วมมือดี และหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีอาการข้างเคียงจากการรับประทานยาต้านไวรัสในลูก ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.067$)

(ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามประสบการณ์ ความรุนแรง ความคาดหวัง แรงจูงใจ

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 41)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ประสบการณ์เกี่ยวกับอาการข้างเคียงของยาต้านไวรัสที่ได้รับ					
ไม่มีอาการข้างเคียงเลย	41	89.1	28	68.3	0.091**
ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน					
เบื่ออาหาร	4	8.7	11	26.8	
ปวดท้อง ปัสสาวะบ่อย					
ง่วงกลางวัน	1	2.2	1	2.4	
มีผื่นคันตามตัว	0	0.0	1	2.4	
ระยะที่พบความรุนแรงของอาการข้างเคียง					
		(n = 5)		(n = 13)	
ระยะแรก ๆ ของการรับประทาน	2	40.0	7	53.8	0.871***
ระยะกลาง	1	20.0	2	15.4	
ระยะสุดท้าย ใกล้ตลอด	2	40.0	4	30.8	
ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ก่อนรับประทานยา					
ตรงกับประสบการณ์ของตนเอง	25	54.3	24	58.5	0.859**
แตกต่างจากประสบการณ์ที่ได้รับ	21	45.7	17	41.5	
ความคาดหวังหลังจากรับประทานยาครบตามกำหนด					
ลูกไม่ติดเชื้อเอดส์จากแม่	21	45.7	14	34.1	0.323**
ลูกและแม่ได้รับประโยชน์ด้วยกัน	19	41.3	15	36.6	
โอกาสลูกติดเชื้อเอดส์จากแม่มี					
น้อยลง	4	8.7	6	14.6	
แม่แข็งแรง มีอายุยืนยาวอยู่กับ					
ลูกได้นานและยับยั้งการเพิ่มเชื้อ					
เอดส์ในแม่	2	4.3	4	9.8	
ไม่ทราบเพราะคลอดก่อนกำหนด	0	0.0	2	4.9	

** p-value จาก chi-square test

*** exact probability test

ตารางที่ 23 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามประสบการณ์ ความรุนแรง ความคาดหวัง แรงจูงใจ (ต่อ)

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 41)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
แรงจูงใจในการรับประทานยาต้านไวรัส					
เพื่อลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่	36	78.3	33	80.5	0.571**
สามีให้กำลังใจและเตือนให้กิน	6	13.0	4	9.8	
เพื่อตัวเองแข็งแรงและลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่	2	4.3	1	2.4	
มารดาเตือนให้รับประทานยาตลอด	2	4.3	1	2.4	
เจ้าหน้าที่ให้กำลังใจ	0	0.0	2	4.9	
ความไม่สะดวกในการรับประทานยาต้านไวรัสในทุกกระยะ					
สะดวกทั้งแม่และลูก	45	97.8	33	80.5	0.126**
แม่มีอาการข้างเคียงจากยา	0	0.0	4	9.8	
ลูกไม่ได้รับประทานยาเพราะเป็นช่วงเริ่มโครงการยังไม่มียาด้านไวรัสในทารกหลังคลอด	1	2.2	1	2.4	
ไม่ได้บอกสามี จึงทำให้ไม่สะดวก	0	0.0	1	2.4	
ไม่มีพาหะมาโรงพยาบาล	0	0.0	1	2.4	
ลูกอาเจียน	0	0.0	1	2.4	
อาการข้างเคียงจากการรับประทานยาต้านไวรัสในลูก					
	(n = 46)		(n = 45)		
ไม่มีอาการข้างเคียง	45	97.8	38	84.4	0.067**
ไม่ได้รับประทานยาต้านไวรัส	1	2.2	4	8.9	
มีอาการข้างเคียงจากยาด้านไวรัส	0	0.0	3	6.7	

** p-value จาก chi-square test

ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสในการตั้งครรภ์ครั้งต่อไป ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสในการตั้งครรภ์ครั้งต่อไปของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสในการตั้งครรภ์ครั้งต่อไป ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.255$)

เหตุผลในการใช้ยาต้านไวรัสในครั้งต่อไป เหตุผลในการใช้ยาต้านไวรัสในครั้งต่อไปของหญิงที่ให้ความร่วมมือดีและหญิงที่ให้ความร่วมมือไม่ดี มีเหตุผลในการใช้ยาต้านไวรัสในครั้งต่อไป ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.195$) (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสจำแนกตามความร่วมมือและเหตุผลในการใช้ยาต้านไวรัสในครั้งต่อไป

ลักษณะ	ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัส				p-value
	ดี (n = 46)		ไม่ดี (n = 48)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสถ้ามีการตั้งครรภ์ครั้งต่อไป					
จะให้ความร่วมมืออีก	46	100	45	93.8	0.255**
จะให้ความร่วมมือถ้าลูกคนหลัง สุดนี้ไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่	0	0.0	3	6.3	
เหตุผลในการใช้ยาต้านไวรัสครั้งต่อไป					
เพื่อลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่	30	65.2	35	72.9	0.195**
เพื่อลูกไม่ติดเชื้อเอชไอวีจากแม่และ แม่แข็งแรงดี มีอายุยืน ไม่เพิ่มเชื้อ เพื่อยับยั้งการเพิ่มเชื้อเอชไอวีในแม่ ทำให้แม่แข็งแรง อายุยืนอยู่กับ ลูกได้นาน	16	34.8	11	22.9	
	0	0.0	2	4.2	

** p-value จาก chi-square test

**ส่วนที่ 7 วิเคราะห์ลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือ
ในการรักษาด้วยยาต้านไวรัส ด้วยค่าความเสี่ยงสัมพัทธ์**

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบหญิงที่ให้ความร่วมมือในการรับประทานยาที่ถูกต้อง เพื่อหาลักษณะที่เกี่ยวข้อง พบลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือ ดังนี้

สถานภาพสมรส หญิงที่อยู่กินกับสามี จะทำให้มีความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัสมากกว่าหญิงที่แยกกันอยู่กินกับสามี หม้ายและหย่า เป็น 1.80 เท่า (90% CI = 1.04 - 3.12, $p = 0.055$)

การวางแผนการตั้งครรภ์ หญิงที่ได้วางแผนการตั้งครรภ์ล่วงหน้า จะทำให้มีความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัสมากกว่าหญิงที่ไม่ได้วางแผนการตั้งครรภ์ล่วงหน้า เป็น 1.69 เท่า (90% CI = 1.06 - 2.68, $p = 0.048$)

การแสดงออกของสามีต่อการรับทราบการติดเชื้อเอชไอวีของภรรยา หญิงที่สามีให้กำลังใจจะทำให้มีความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัส มากกว่าหญิงที่สามีไม่ให้กำลังใจ หรือเฉยๆ เป็น 4.46 เท่า (90% CI = 1.52 - 13.09, $p = 0.028$)

การรับทราบของสามีต่อการรับประทานยาของภรรยา หญิงที่สามีรับทราบว่าภรรยารับประทานยา จะทำให้มีความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัสมากกว่าหญิงที่สามีไม่ทราบ เป็น 1.71 เท่า (90% CI = 1.14 - 2.55, $p = 0.038$)

การรับทราบของสามีต่อการรับประทานยาของบุตร หญิงที่สามีรับทราบว่าบุตรรับประทานยา จะทำให้มีความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัสมากกว่าหญิงที่สามีไม่ทราบ เป็น 1.71 เท่า (90% CI = 1.14 - 2.55, $p = 0.038$)

อุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถรับประทานยาครบในแต่ละวัน หญิงที่มีอุปสรรคในการรับประทานยาต้านไวรัสจะทำให้มีความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัสน้อยกว่าหญิงที่ไม่มีอุปสรรคต่างๆ เช่น มีอาการข้างเคียงจากยา ไม่มีพาดู ยาหมดก่อนนัด ลืมรับประทานยา เป็น 0.11 เท่า (90% CI = 0.02 - 0.57, $p < 0.001$)

การตัดสินใจรับประทานยา หญิงที่ตัดสินใจรับประทานยาด้วยตนเอง จะทำให้มีความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัส มากกว่าหญิงที่เจ้าหน้าที่ และตนเองตัดสินใจร่วมกัน เป็น 3.33 เท่า (90% CI = 1.13 - 9.83, $p = 0.096$)

ประสบการณ์อาการข้างเคียงของยา หญิงที่มีอาการข้างเคียงใดๆ จะทำให้มีความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัสน้อยกว่า หญิงที่ไม่มีอาการข้างเคียงต่างๆ เช่น ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน เป็น 0.47 เท่า (90% CI = 0.25 - 0.87, $p = 0.019$)

ความไม่สะดวกในการรับประทานยาในทุกกระยะ หญิงที่ไม่สะดวกในการรับประทานยาทั้งแม่และลูก จะทำให้มีความร่วมมือในการรับประทานยาด้านไวรัสน้อยกว่าหญิงที่ไม่มีอาการข้างเคียงจากยา เช่น ลูกอาเจียน ไม่มีผาหนะ เป็น 0.19 เท่า (90% CI = 0.06 - 0.66, $p = 0.011$)

อาการข้างเคียงจากการรับประทานยาด้านไวรัสในลูก หญิงที่ลูกมีอาการข้างเคียงใดๆ จะทำให้มีความร่วมมือในการรับประทานยาด้านไวรัส น้อยกว่าหญิงที่ลูกไม่มีอาการข้างเคียง เป็น 0.23 เท่า (90 % CI = 0.06 - 0.83, $p = 0.030$) (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือในการรักษาด้วยยาต้านไวรัส

ลักษณะ	Risk Ratio	90% CI of Risk Ratio	p-value
สถานภาพสมรส	1.80	1.04 - 3.12	0.055
การวางแผนการตั้งครรภ์	1.69	1.06 - 2.68	0.048
การแสดงออกของสามีต่อการรับ ทราบการติดเชื้อเอดส์ของภรรยา	4.46	1.52 - 13.09	0.028
การรับทราบของสามีต่อการ รับประทานยาของภรรยา	1.71	1.14 - 2.55	0.038
การรับทราบของสามีต่อการ รับประทานยาของบุตร	1.71	1.14 - 2.55	0.038
อุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถ รับประทานยาครบในแต่ละวัน	0.11	0.02 - 0.57	< 0.001
การตัดสินใจรับประทานยา	3.33	1.13 - 9.83	0.096
ประสบการณ์อาการข้างเคียง ของยา	0.47	0.25 - 0.87	0.019
ความไม่สะดวกในการรับประทาน ยาในทุกกระยะ	0.19	0.06 - 0.66	0.011
อาการข้างเคียงจากการ รับประทานยาต้านไวรัสในลูก	0.23	0.06 - 0.83	0.030